

**Tid** Torsdagen den 11 juni 2020 kl. 16.30 – 16.45  
**Plats** Bråvallasalen, Stadshuset  
**Justering** Tisdagen den 23 juni 2020, §§ 1 – 22, 24 – 27, 30

*Omedelbart justerade paragrafer*

**Justering** Torsdagen den 11 juni 2020, §§ 23, 28-29

Annika Elmlund

Maria-Elsa Salvo

### **Närvarande**

#### **Beslutande ledamöter:**

Johan Nilsson (M) ordföranden

Maria-Elsa Salvo (S) vice ordföranden

Annika Elmlund (M)  
Peter Backlund (L)  
Hampus Rubaszkin (MP)  
Susanne Wicklund (C)  
Anders Göransson (S)  
Jonathan Metzger (V)  
Christina Wallmark (SD)

#### **Tjänstgörande ersättare:**

|                      |                        |
|----------------------|------------------------|
| Niklas Sandstedt (M) | för Bo Sundin (M)      |
| Bo Fellström (M)     | för Arne Fredholm (M)  |
| Ida Mohlander (S)    | för Vakant (S)         |
| Susanne Urban (V)    | för Clara Lindblom (V) |

#### **Ersättare:**

Joakim Rönnbäck (L)  
Torsten Lindström (KD)  
Stefan Hell Fröding (S)  
Catharina Gabrielsson (V)  
Anders Edin (SD)

#### **Tjänstemän:**

Förvaltningschefen Johan Castwall, Timmie Aspelin samt  
borgarrådssekreteraren Daniel Carlsson-Mård.

**§ 26****Exploateringsnämndens miljö- och klimathandlingsplan för 2020-2023**

Dnr E2020-02041

**Beslut**

Exploateringsnämnden beslutar enligt exploateringskontorets förslag:

- 1 Exploateringsnämnden beslutar att godkänna nämndens miljö- och klimathandlingsplan för 2020-2023, enligt bilaga 1 till kontorets tjänsteutlåtande.

**Handlingar i ärendet**

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande från den 18 maj 2020.

**Nämndens behandling av ärendet****Framlagda förslag till beslut**

- 1) Ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S), och Christina Wallmark (SD) föreslår (se beslutet).
- 2) Jonathan Metzger m.fl. (V) föreslår att nämnden beslutar att kontorets förslag bifalles delvis, samt att därutöver anföras följande:

Det är utmärkt att kontoret har tagit fram en miljö- och klimathandlingsplan för 2020-2023 för hur nämnden planeras bidra till att staden når miljöprogrammets mål och konstaterar att nämnden berörs av samtliga etappmål i miljöprogrammet. Exploateringsnämnden är därmed en viktig aktör i arbetet för en hållbar stad.

Vi ser också positivt på att kontoret föreslår ett nytt nämndmål om ökad saneringstakt av förorenade områden, så att inte bara områden som är aktuell för exploatering saneras utan även andra historiskt förorenade områden. Det är nödvändigt för att få en giftfri stad.

Däremot har vi en generell kritik mot att programmet lyfter stadens mål med 1,5 ton CO<sub>2</sub> per invånare medan målet för ett jordklot är 1 ton CO<sub>2</sub>. Det är vanskligt att mäta detta mål per invånare, då det i en stad som växer kan innebära att de totala utsläppen tillåts öka trots att planetens gränser är

absoluta och hållbarheten måste utgå från detta. Dessutom mäts målen i koldioxidekvivalenter, fast det inte är kopplat till några källor. För Vänsterpartiet är det centralt att alla mål är i linje med 1,5-gradersmålet i Parisavtalet, vilket skulle innebära att staden behöver halvera sina utsläpp varje år, eller med minst 7 procent varje år. Det framgår tyvärr inte i Miljöprogrammet om utsläppsminskningarna uppfyller detta kriterium.

För att ytterligare bidra till minskade utsläpp har staden rådighet över att anlägga busskörfält på sträckor av stadens egna vägar som är hårt trafikerade. Arbetet med framkomlighetspaketet för sex busslinjer med egna busskörfiler bör därför prioriteras.

### **Beslutsgång**

Ordföranden Johan Nilsson (M) ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt kontorets förslag som stöds av ordföranden Johan Nilsson m.fl. (M), Peter Backlund (L), Hampus Rubaszkin (MP), Susanne Wicklund (C), vice ordförande Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) och Christina Wallmark (SD).

### **Reservation**

Jonathan Metzger (V) reserverar sig mot beslutet med hänvisning till sitt förslag.

### **Särskilt uttalande**

Maria-Elsa Salvo m.fl. (S) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Klimatomställningen måste mötas med en radikal politik för att minska vår miljöbelastning och vårt uttag av jordens resurser. Stockholm är idag en av få städer vars utsläppsminskningar och ambitioner ligger i linje med FN:s 1,5-gradersmål. Vi ska fortsätta vara världsledande, inspirera till klimatomställning och sprida goda exempel från en stad som ligger i framkant. Det kräver samarbete mellan samhällsaktörer, näringsliv, civilsamhälle och medborgare.

Vi menar att det saknas viktiga åtgärder i stadens miljöprogram, vilket även påverkar exploateringsnämndens miljö- och klimathandlingsplan. Dessa framgick av Socialdemokraternas reservation i exploateringsnämnden när programmet var på remiss samt i kommunfullmäktige när programmet antogs.

Masshantering är en stor och viktig fråga som många remissinstanser lyfte. Utsläppen från massgodsfordonen utgör

redan idag en stor andel av trafikens utsläpp och det finns stor potential i ökad recirkulation av massor. Stockholms Stadshus anser att: *det är bra att hantering av schaktmassor lyfts fram i programförslaget. Det är angeläget att transporter till och från schaktarbeten inom staden minskar och, i den utsträckning de görs, att de sker med fossilbränslefria fordon. Däremot vill koncernledningen framföra att dagens stadsinterna samordning, styrning och uppföljning är bristfällig och att tydligare rutiner bör tas fram.* Stokab skriver att de anser att det bör finnas en handlingsplan för hur schaktmassor ska hanteras. Vi håller med om detta och beklagar att majoriteten stoppat denna idé när vi socialdemokrater föreslog samma sak i en motion nyligen.

I stadens miljöprogram står att den stora utmaningen avseende omställningen till ett fossilfritt Stockholm är elektrifieringen. Däremot står ingenting det kanske största hindret för elektrifieringen, nämligen effektfrågan. Stockholm Exergi skriver i sitt remissvar: *När det gäller transporternas utsläpp framhålls elektrifieringen och tillgången till förnybara bränslen fram som kritiska framgångsfaktorer. Det innebär att en strategi för att säkerställa tillgången till el, särskilt effekt, blir en av de mer centrala utmaningarna.* Stokab skriver att: *programmet är bristfälligt i beaktande av den rådande och befarat tilltagande kapacitetsbristen för elektricitet. Otillräcklig elkapacitet riskerar att omöjliggöra programmets målsättningar för elektrifiering av fordonsflottan, likaväl som det riskerar att hämma tillväxten genom att försvåra etablering och drift av exempelvis datahallar i Stockholmsregionen. Kapacitetsbristen ligger inte huvudsakligen inom stadens rådighet, men tänkbara åtgärder för att avhjälpa eller kringgå negativa konsekvenser av kapacitetsbristen behöver övervägas i programmet om målsättningarna för elektrifiering ska vara trovärdiga.*

Ellevio skriver att: *För att kunna nå transportsektorns 2030-mål behöver även sjöfarten och flyget elektrifieras. En förutsättning för att sjöfarten/flyget ska kunna elektrifieras i stor skala är att hamnar och flygplatser har tillräckligt med el för ändamålet, vilket i sin tur ställer stora krav på elnäten. Då det krävs sådana enorma volymer effekt för att elektrifiera sjöfarten och flyget behöver en sådan inriktning planeras i god tid. En elektrifiering av en bussterminal eller logistik center kan kräva effekter upp till samma nivå som en mindre svensk stad. Detta bör belysas i strategin och planer för hur detta ska gå till att sättas i verket så snart som möjligt.*

Effektfrågan är en avgörande fråga för klimatomställningen.

Det är allvarligt att miljöprogrammet inte kompletterades med skrivningar om hur staden ska arbeta med effektfrågan.

Gällande ökad resurseffektivitet i samband med byggprocessen saknar vi en av de viktigaste åtgärderna, nämligen återanvändning och återvinning av rivningsmaterial.

Flera av bolagen lyfter detta i sina remissvar och bland annat SISAB anser att: *miljöprogrammet bör förtydligas avseende avfallshantering i bygg- och rivningsprojekt. De byggande bolagen har tagit fram gemensamma krav för bygg- och rivningsavfall som skulle kunna fungera som goda exempel inom staden. Dessa krav bygger i sin tur på Sveriges Byggindustriers riktlinjer för bygg- och rivningsavfall och tar även upp att återanvändning och spillminimering ska eftersträvas.* Vi noterar också att fossilfria byggarbetsplatser nämns, men inte fossilfri byggsektor. Utsläppsminskningarna borde inte begränsas till själva byggarbetsplatsen, utan istället omfatta hela byggprocessen. Svenska Bostäder skriver i sitt remissvar att: *ett ökat fokus behöver läggas på livscykelanalys (LCA) i byggnaders produktionsskede för att minska miljöpåverkan.* Vi delar miljö- och hälsoskyddsnämndens uppfattning att staden ska ställa krav på klimatberäkningar redan nu samt ställa klimatkrav inom programperioden i form av funktionskrav (kg CO<sub>2</sub>e/m<sup>2</sup> BTA) vid nyproduktion av byggnader och anläggningskonstruktioner.

Klimatpåverkan från bygg- och anläggningssektorn i Sverige är mycket stor. Det syns inte i Stockholms statistik eftersom en stor del av utsläppen kommer från tillverkningen av byggmaterial (80 procent av byggskedets klimatpåverkan). I både bygg- och anläggningsprojekt bidrar cement i betong tillsammans med stål till en stor andel av ett projekts klimatpåverkan. Bostadsbyggande med massivträstomme har tidigare visat sig stå för knappt hälften så stor klimatpåverkan som betong om inga aktiva val görs. Cementets klimatpåverkan har dock minskat över tid. Oberoende av systemval så har alla material och alla processer möjlighet att optimeras med avseende på klimatpåverkan. Branschen själv uppmanar beställare att beakta klimatpåverkan i tidiga skeden av plan- och byggprocessen och att ställa funktionsbaserade upphandlingskrav där innovativa lösningar med låg klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv premieras. Det är mycket bra att stadens klimathandlingsplan innehåller åtgärder om att ta fram kravspecifikationer, vi menar dock att det måste tydliggöras att dessa ska utgå från ett livscykelperspektiv.

Vi håller med exploateringsnämnden om att det borde upprättas en prioriteringslista över områden som staden behöver sanera och att sanering påbörjas av minst ett sådant område som inte är i samband med ett exploateringsprojekt. Vi beklagar att majoriteten inte förde in det i programmet.

När det kommer till att upprätthålla funktioner och samband för biologisk mångfald i stadens blåa och gröna infrastruktur nämns anpassad naturvårdsskötsel som en mycket viktig del i arbetet. Stadens 14 stadsdelsförvaltningar ansvarar för skötseln och underhållet av stadens parker och naturmark, inklusive naturreservaten. De stora nedskärningar som gjorts på stadsdelarna på grund av förra årets skattesänkning drabbar naturvårdsskötseln. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd skriver i sitt remissvar att: *Det är av vikt att fastställa resurser för de driftåtgärder som tas fram i skötselplaner samt att det ges möjlighet att söka medel för extrainsatser som ligger utöver stadsdelsförvaltningarnas driftuppdrag.* Exploateringsnämnden skriver att: *Även stadens ambitioner gällande gröna funktioner och ekosystemtjänster på allmän platsmark leder till ett ökat behov av driftmedel hos stadens driftsorganisationer.*

Vid protokollet  
Timmie Aspelin